बी. ए. भाग - १ सेमिस्टर - २
विषय : शिक्षणशास्त्र
पेपरचे नाव : शिक्षणाचे समाजशास्त्रीय अधिष्ठान
वस्तुनिष्ठ प्रश्न संच

प्रकरण पहिले – शैक्षणिक समाजशास्त्राची ओळख

१) 'समाजशास्त्र' हा शब्द प्रथमतः ----------------------- यांनी उपयोगात आणला.
अ) हर्बर्ट स्पेन्सर **ब) ऑगस्ट कॉम्त** क) ब्लॅकमर ड) इबेल

२) 'समाजशास्त्राची मुलतत्वे' या ग्रंथाचे लेखन -------------- यांनी केले आहे.
अ) हर्बर्ट स्पेन्सर ब) ऑगस्ट कॉम्त क) किंम्बाल यंग ड) यापैकी नाही

३) -------------------- यांनी सामाजिक समस्यांच्या अभ्यासासाठी वस्तुनिष्ठ आणि वैज्ञानिक दृष्टीकोन आचरणात आणला.
अ) हर्बर्ट स्पेन्सर ब) मॅक आयव्हर **क) फेड्रिक लीप्ले** ड) यापैकी नाही

४) 'सामाजिक वातावरणाचा विकसनशील बालकांवर जॉ प्रभाव पडतो त्याचा शिक्षणिक समाजशास्त्र विचार करते' असे --------------- यांनी म्हटले आहे.
अ) ओटावे ब) जॉर्ज पेन क) ब्राऊन ड) यापैकी नाही

५) शैक्षणिक समाजशास्त्र हे एक -------------- समाजशास्त्र आहे.
अ) उपयोजित ब) मुलभूत क) वास्तववादी ड) आदर्शवादी

६) सामाजिक दृष्टीकोनातून शिक्षकाला ---------------- असे म्हणतात.
अ) राष्ट्राचा शिल्पकार ब) सामाजाचा सेवक **क) सामाजिक अभियंता** ड) यापिकी नाही

७) 'समाजशास्त्र म्हणजे समूहासंबांधीचे विज्ञान' अशी समाजशास्त्राची व्याख्या ------------------- यांनी केली आहे.
अ) हॉर्टन ब) किंबाल यंग **क) हॅरी जॉन्सन** ड) मॅक आयव्हर

८) 'मानवी संबंधांचे शास्त्र म्हणजे समाजशास्त्र' अशी समाजशास्त्राची व्याख्या ------------------ यांनी केली आहे.
अ) मेरील आणि एल्ड्रीज ब) किंबाल यंग क) हॅरी जॉन्सन ड) मॅक आयव्हर

९) शैक्षणिक समाजशास्त्र हे ------------------- प्रगतीचे साधन आहे.
अ) शैक्षणिक ब) धार्मिक क) सांस्कृतिक **ड) सामाजिक**

१०) ------------------- ही समाजशास्त्राची आदर्श प्रतिकृती आहे.
अ) शाळा ब) कॉलेज क) सामाजिक संस्था ड) धार्मिक संस्था

११) --------------- ला शैक्षणिक समाजशास्त्राचा जनक असे म्हणतात.
अ) जॉन ड्युई **ब) जॉर्ज पेन** क) ऑगस्ट कॉम्त ड) हर्बर्ट स्पेन्सर

प्रकरण दुसरे – शिक्षण-समाजिक परिवर्तनाचे एक प्रभावी साधन

१२) -------------------- हा समाज परिवर्तनाचा खराखुरा आधार आहे.
अ) शिक्षण **ब) शिक्षक** क) पालक ड) अभ्यासक्रम

१३) सामाजिक परिवर्तनातील --------------- ही एक प्रभावी शक्ती आहे.
अ) शिक्षण **ब) शिक्षण** क) अभ्यासक्रम ड) प्रशिक्षण

१४) सामजिक परिवर्तनाचा खरा पाया -------------- मध्येच घातला जातो.
अ) समाज क) कुटुंब **क) शाळा** ड) देश

१५) 'चांगल्या शिक्षकांविना उत्कृष्ठ शिक्षण पद्धतीसुद्धा अपयशी ठरते व चांगल्या शिक्षकांमुळे शिक्षणपद्धतीतील दोषही दूर करता येतात' असे ----------------- यांनी म्हटले आहे.
अ) हुमायून कबीर ब) हंटर क) सॅडलर ड) कोठारी

१६) 'समाजातील शिक्षकाचे स्थान अतिशय महत्वाचे आहे' असे असे -------------- यांनी म्हटले आहे.
अ) डॉ. सर्वपल्ली राधाकृष्णन ब) ब्राऊन क) जॉर्ज पेन ड) किम्बाल यंग

१७) 'मुलभूत अर्थाने समाज रचनेतील बदल म्हणजे समाज परिवर्तन होय' असे ------------------- यांनी म्हटले आहे.
अ) डॉ. हॅरी जॉन्सन ब) जॉर्ज पेन क) ब्राऊन ड) किम्बाल यंग

१८) खालीलपैकी ---------------- हा एक सामजिक परिवर्तनातील अडथळा आहे.
अ) शासन ब) दूरदर्शन क) संगणक ड) पुस्तके

१९) खालीलपैकी ---------------- हा सामजिक परिवर्तनातील अडथळा नाही.
अ) आर्थिक विषमता ब) शासन क) वय **ड) नियम**

२०) शिक्षणाच्या विकासासाठी नेमलेल्या आंतरराष्ट्रीय आयोगाची स्थापना ------------- साली झाली.
अ) १९७२ ब) १९८० क) १९९१ ड) १९९८

२१) सामजिक परिवर्तनाचे -------------- हे एक हत्यार आहे.
अ) वृत्तपत्र ब) संघटना **क) शिक्षण** ड) संप

२२) 'समाज म्हणजे परंपरा आणि प्रक्रिया,अधिकार आणि परस्पर सहकार्य, विविध गट आणि समूह, मानवी वर्तनाचे नियंत्रण आणि मुक्तता यांची एक यंत्रणा होय'असे --------------- यांनी म्हटले आहे.
अ) मुदलियार ब) सॅडलर **क) मॅक आयव्हर** ड) हंटर

प्रकरण तिसरे – सामाजिक समूह आणि भारतातील प्रमुख शैक्षणिक समस्या

२३) समुहासाठी किमान----------------- व्यक्तींची गरज असते.
अ) २ ब) ३ क) ४ ड) ५

२४) 'विद्यार्थी संघटना' हा एक ---------------- सामाजी समूह आहे.
अ) सांस्कृतिक ब) तृतीय **क) दुय्यम** ड) प्राथमिक

२५) 'एक शिक्षकी शाळा' ही --------------- शिक्षणातील समस्या आहे.
अ) माध्यमिक **ब) प्राथमिक** क) उच्च ड) उच्च माध्यमिक

२६) मॅक आयव्हर आणि पेज यांनी समूहाचा कालावधी विचारात घेऊन -------------- व -------------- समूह असे वर्गीकरण केले आहे.

अ) स्थिर व अस्थिर ब) सक्तीचे व ऐच्छिक क) प्राथमिक व दुय्यम ड) लघु व बृहत

२७) सभासदांमधील भौतिक सानिध्य, समूहाचा लहान आकार व सभासदांच्या संबंधांचे सानिध्य ही लक्षणे --------------- समूहाची आहेत.

अ) प्राथमिक ब) दुय्यम क) स्थिर ड) अस्थिर

२८) ग्रामीण भागात विद्यार्थ्यांची शैक्षणिक --------------- ही एक गंभीर व वैशिष्य्पूर्ण समस्या आहे

अ) गळती ब) स्थगिती क) नापासी ड) अनुपस्थिती

२९) लोकसमुदायाच्या बदलत्या गरजांचा----------------- वर परिणाम होतो.

अ) पाठ्यक्रम ब) अभ्यासक्रम **क) शिक्षण** ड) समाज

३०) समूहामध्ये सहयोग असावाच लागतो असे ------------------ यांनी म्हटले आहे.

अ) हॅरी जॉन्सन ब) किम्बाल यंग क) हॉर्टन आणि हंट ड) मेरील एल्ड्रीज

३१) कुटुंब हा ------------------- सामाजिक समूह आहे.

अ) सांस्कृतिक ब) तृतीय क) दुय्यम **ड) प्राथमिक**

३२) 'दोन किंवा दोनपेक्षा जास्त व्यक्तींमध्ये घडणाऱ्या आंतरक्रियेने सामाजिक समूह तयार होतात' असे --- ------------------ यांनी म्हटले आहे.

अ) मेरील ब) हंट **क) किम्बाल यंग** ड) हॉर्टन

३३) प्राथमिक समूहाची संकल्पना------------------ यांनी मांडली आहे

अ) फर्डिनंड टोणीस ब) मॅक आयव्हार क) किम्बाल यंग ड) पेज

३४) ---------------- यांनी समूहाचा आकार विचारात घेऊन लहान अथवा मोठा समूह असे वर्गीकरण केले.

अ) मेरील ब) हंट क) हॉर्टन **ड) जॉर्ज सीमेल**

३५) 'ज्या समूहामध्ये निकटतेचा अभाव असतो त्यांना दुय्यम समूह म्हणतात' असे --------------- यांनी म्हटले आहे.

अ) हंट ब) मेरील **क) ओगबर्न** ड) हॉर्टन

३६) भारतातील --------------------- ही एक गंभीर सामाजिक समस्या आहे.

अ) बेकारी ब) गुन्हेगारी क) जातीवाद **ड) निरक्षरता**

३७) 'सभासदांचा परस्पर संपर्क आणि जवळीक' या आधारे 'प्राथमिक आणि दुय्यम' समूह असे समूहाचे वर्गीकरण ------------------ यांनी केले आहे.

अ) हेगेल **ब) डेव्हीड ड्रेसलर** क) जॉर्ज सीमेल ड) लेस्टरवार्ड

प्रकरण चौथे –राष्ट्रीय एकात्मता आणि शिक्षण

३८) 'सांस्कृतिक आणि अध्यात्मिक ऐक्य, सामाजिक उत्क्रांतीची सर्वोच्च फलनिष्पत्ती म्हणजे राष्ट्र होय' असे ------------- यांनी म्हटले आहे.
अ) नेविको ब) स्टॅलिन क) डॉ. संपूर्णानंद ड) डॉ. सरोजिनी रेगानी

३९) 'राष्ट्रीयत्व ही देशभक्ती पेक्षा अधिक व्यापक संज्ञा आहे' असे ------------ यांनी म्हटले आहे.
अ) ब्रूबेकर **ब) कॅन्डेल** क) स्नायडर ड) यापैकी नाही

४०) ------------------- हे एक मूल्य आहे
अ) राष्ट्र ब) धर्म **क) राष्ट्रीयत्व** ड) जात

४१) 'आमच्या अस्तित्वाचा सभ्य राष्ट्राच्या स्वरूपाशी अतिशय जवळून संबंध असेल अशी राष्ट्रीय एकात्मता ही समस्या आहे' असे ------------------- यांनी म्हटले आहे.
अ) महात्मा गांधी **ब) डॉ. राधाकृष्णन** क) स्वामी विवेकानंद ड) यापैकी नाही

४२) राष्ट्रीय एकात्मता निर्माण करण्यासाठी --------------------- हे उपयुक्त साधन आहे
अ) धर्म ब) समाज क) जात **ड) शिक्षण**

४३) ----------------- भारतीय समाजाला लागलेला कलंक आहे.
अ) जात ब) धर्म क) भाषा ड) प्रादेशिकता

४४) विद्यार्थांमध्ये राष्ट्रीय एकात्मतेची मुल्ये विकसित करण्याची महत्वाची भूमिका------------- ची आहे.
अ) शिक्षण ब) समाज क) देश **ड) शिक्षक**

४५) राष्ट्रीय एकात्मता ही एक -------------- आहे जि देशातील व्यक्तींना एकत्रित बांधते
अ) भावना ब) प्रेम क) कर्तव्य ड) दृष्टी

४६) ----------------- राष्ट्रातील जनतेत एकात्मतेची भावना निर्माण करते.
अ) राष्ट्रीय एकात्मता ब) धर्म क) जात ड) यापैकी नाही

४७) ------------------ आयोगाने सामाजिक व राष्ट्रीय एकात्मतेचा विकास हे एक राष्ट्रीय उद्दिष्ट मानले आहे.
अ) विद्यापीठ ब) मुदलियार **क) कोठारी** ड) यापैकी नाही

४८) राष्ट्रीय एकात्मतेमध्ये अडथळा आणणारा महत्वाचा घटक म्हणजे ----------------- होय.
अ) धार्मिकता **ब) जातीयता** क) प्रादेशिकता ड) भाषाभेद

प्रा. डॉ. आनंद शिंदे
शिक्षणशास्त्र विभाग प्रमुख
लक्ष्मीबाई भाऊराव पाटील महिला महाविद्यालय, सोलापूर.